

KONVENCIJA BROJ 119

O ZAŠTITI MAŠINA, 1963. god.

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je u Ženevi sazvao Administrativni savjet Međunarodnog ureda rada i koja se sastala 5. juna 1963. god. na svom četrdeset sedmom zasjedanju, budući da je odlučila da usvoji izvjesne prijedloge koji se odnose na zabranu prodaje, iznajmljivanja i korištenja neadekvatno zaštićenih mašina, pitanje koje predstavlja četvrtu tačku dnevnog reda zasjedanja, i budući da je odlučila da ti prijedlozi dobiju formu Međunarodne konvencije, usvaja dana 25. juna 1963. god. sljedeću konvenciju, koja će biti nazvana Konvencija o zaštiti mašina, 1963. god.:

I Dio

OPĆE ODREDBE

Član 1.

1. Ova konvencija će se primjenjivati na sve mašine na mehanički pogon, nove ili polovne.
2. Nadležni organ će u svakoj zemlji odrediti da li i u kojoj mjeri mašine, nove ili polovne, koje pokreće ljudska snaga, mogu prouzrokovati povredu radnika i da li ovu konvenciju treba primjenjivati i na njih. Takve se odluke trebaju donijeti nakon konsultovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika. Inicijativu za konsultovanje može pokrenuti bilo koja takva organizacija.
3. Odredbe ove konvencije se primjenjuju:
 - a) na drumska i šinska vozila u pokretu samo po pitanju bezbjednosti osoblja koje njima upravlja
 - b) na poljoprivredne mašine, kada su u upotrebi, samo kada je u pitanju bezbjednosti radnika koji rukuju njima.

II Dio

PRODAJA, IZNAJMLJIVANJE, USTUPANJE NA NEKI DRUGI NAČIN I IZLAGANJE

Član 2.

1. U skladu sa nacionalnim zakonima i propisima, treba biti zabranjeno ili spriječeno nekim drugim podjednako efikasnim mjerama, prodavanje i iznajmljivanje mašina, čiji su opasni dijelovi navedeni u tačkama 3. i 4. ovog člana, a koje nisu snabdjevene odgovarajućim zaštitnim uređajima.
2. Ustupanje na neki drugi način i izlaganje mašina, čiji su opasni dijelovi navedeni u tačkama 3. i 4. ovog člana i koje nemaju odgovarajuće zaštitne uređaje, u stepenu koji može odrediti nadležni organ, treba biti zabranjeno nacionalnim zakonodavstvom ili spriječeno nekim drugim podjednako efikasnim mjerama. Međutim, privremeno uklanjanje zaštitnih uređaja tokom izlaganja mašina u cilju demonstracije istih ne smatra se kao kršenje ove odredbe, pod uslovom da se preduzmu odgovarajuće mjere predostrožnosti radi zaštite ljudi od svake opasnosti.
3. Svi zavrtnji, reze i klinovi i, u stepenu koji može odrediti nadležni organ, ostali istureni dijelovi bilo kog pokretnog dijela mašine koji bi, u toku rada iste, mogli predstavljati opasnost za svako lice koje sa njima dolazi u dodir, treba da budu projektovani, uglavljeni ili zaštićeni tako da se spriječi izlaganje opasnosti.

4. Svi zamajci, zupčanici, prijenosnici, pogoni na konusno i cilindrično trenje, brjegovi, koturi, remenovi, lanci, pogonski točkovi, pužni zupčanici, kurble i klizači, i, u stepenu koji može odrediti nadležni organ, osovine (uključujući i rukavce) i druge mašine za transmisiju koje takođe, u toku rada, mogu predstavljati opasnost za svaku osobu koja dođe sa njima u dodir, treba da budu projektovani ili zaštićeni tako da se spriječi izlaganje opasnosti.

Član 3.

1. Odredbe člana 2. ne primjenjuju se na mašine ili njihove opasne dijelove navedene u pomenutom članu, a koji:

- a) su zbog svoje konstrukcije sigurni isto kao i odgovarajući sigurnosni uređaji; ili
- b) su instalirani ili postavljeni na način da njihovo instaliranje ili položaj pružaju istu sigurnost kao i odgovarajući sigurnosni uređaji.

2. Zabrana prodaje, iznajmljivanja, ustupanja na neki drugi način ili izlaganja mašina predviđena u paragrafima 1. i 2. člana 2. ne primjenjuje se na one mašine koje su tako konstruisane da zahtjevi iz paragrafa 3. i 4. tog člana nisu u potpunosti zadovoljeni prilikom održavanja, podmazivanja, uređenja i podešavanja, ako se te radnje mogu obavljati u saglasnosti sa prihvaćenim normama sigurnosti.

3. Odredbe člana 2. ne zabranjuju prodaju ili ustupanje na neki drugi način mašina za skladištenje, odvajanje strugotina ili dovođenje u ispravno stanje, ali se takve mašine ne smiju prodavati, iznajmljivati, ustupati na neki drugi način ili izlagati poslije uskladištenja ili dovođenja u ispravno stanje ukoliko nisu zaštićene po pomenutim odredbama.

Član 4.

Obaveza u pogledu primjene odredaba člana 2. odnosi se na prodavca, lice koje iznajmljuje ili na drugi način ustupa mašine ili na izlagača i, u odgovarajućim slučajevima, u skladu sa nacionalnim zakonima ili propisima, na njihove zastupnike. Proizvođač koji prodaje, iznajmljuje, ustupa na neki drugi način ili izlaže mašine podliježe istoj obavezi.

Član 5.

1. Svaka država članica može predvidjeti privremeno odstupanje od odredaba člana 2.
2. Dužinu takvog privremenog odstupanja koje ni u kom slučaju ne treba da pređe tri godine od stupanja na snagu ove konvencije za zainteresovanu državu članicu, i sve druge uslove u vezi s tim, propisuju nacionalni zakoni ili propisi ili će biti utvrđeni drugim podjednako efikasnim mjerama.
3. Nadležni organi, radi primjene ovog člana, treba da se savjetuju sa najreprezentativnijim organizacijama zainteresovanih poslodavaca i radnika i, ukoliko je potrebno, sa organizacijama proizvođača.

III Dio

UPOTREBA

Član 6.

1. Treba se zabraniti upotreba nekog opasnog dijela mašine, uključujući i pokretanje mašine bez odgovarajućih zaštitnih uređaja, u skladu sa nacionalnim zakonima ili propisima ili spriječiti drugim podjednako efikasnim mjerama. Međutim, kada se ova zabrana ne može u potpunosti primijeniti a da se ne spriječi upotreba mašina, ona se primjenjuje zavisno od učestalosti upotrebe mašina.

2. Mašine treba da budu zaštićene na način koji obezbjeđuje poštivanje nacionalnih propisa i normi profesionalne higijensko-tehničke zaštite.

Član 7.

Obaveza u pogledu primjene odredaba člana 6. odnosi se na poslodavca.

Član 8.

1. Odredbe člana 6. ne primjenjuju se na mašine ili njihove dijelove koji, su zbog svoje konstrukcije, montaže ili položaja, isto tako sigurni kao i mašine sa odgovarajućim sigurnosnim uređajima.

2. Odredbe člana 6. i člana 11. ne sprječavaju radnje u vezi održavanja, podmazivanja, postavljanja ili podešavanja mašina ili njihovih dijelova, koje se obavljaju u saglasnosti sa prihvaćenim bezbjedonosnim normama.

Član 9.

1. Svaka država članica može predvidjeti privremeno odstupanje od odredaba člana 6.

2. Dužinu takvog privremenog odstupanja koje ni u kom slučaju ne treba da pređe tri godine od stupanja na snagu ove konvencije za zainteresovanu državu članicu, i sve druge uslove u vezi s tim, propisuju nacionalni zakoni ili propisi ili će biti utvrđeni drugim podjednako efikasnim mjerama.

3. Nadležni organi, radi primjene ovog člana, treba da se savjetuju sa najreprezentativnijim organizacijama zainteresovanih poslodavaca i radnika.

Član 10.

1. Poslodavac treba preduzeti odgovarajuće mjere kako bi se radnici upoznali sa nacionalnim zakonima ili propisima koji se odnose na zaštitu mašina ili na odgovarajući način bili obaviješteni o opasnostima koje se mogu pojaviti pri upotrebi mašina kao i mjerama predostrožnosti koje treba preduzeti.

2. Poslodavac treba da postavi i održava radne uslove koji nisu opasni za radnike koji rade na mašinama obuhvaćenim ovom konvencijom.

Član 11.

1. Ni jedan radnik ne treba koristiti mašinu na kojoj nisu postavljeni predviđeni zaštitni uređaji, niti se od bilo kojeg radnika treba zahtijevati da koristi mašinu bez odgovarajućih zaštitnih uređaja.

2. Ni jedan radnik koji upotrebljava mašine ne smije isključiti iz rada predviđene zaštitne naprave, niti se takve naprave smiju isključiti iz rada na bilo kojoj mašini koju treba da upotrebljava neki radnik.

Član 12.

Ratifikacija ove konvencije ne smije uticati na prava radnika koja su im obezbjeđena u skladu sa nacionalnim zakonima o socijalnoj bezbjednosti ili socijalnom osiguranja.

Član 13.

Odredbe ovog dijela ove konvencije koje se odnose na obaveze poslodavaca i radnika trebaju se primjenjivati i na samostalne proizvođače ukoliko nadležne vlasti tako odluče.

Član 14.

. U smislu ovoga dijela konvencije izraz "poslodavac" odnosi se i na punomoćnika poslodavca, ukoliko je to propisano nacionalnim zakonima ili propisima.

IV Dio

MJERE PRIMJENE

Član 15.

1. Trebaju se preduzeti sve potrebne mjere, uključujući i mjere koje predviđaju odgovarajuće kazne, kako bi se obezbijedila efikasna primjena odredaba ove konvencije.

2. Svaka država članica koja ratifikuje ovu konvenciju obavezuje se da će formirati odgovarajuće službe inspekcije koje će kontrolisati primjenu odredaba ove konvencije, ili da će vršiti provjeru rada takvih inspekcija.

Član 16.

Javni organi vlasti trebaju izraditi sve nacionalne zakone ili propise kojima se omogućava primjena odredaba ove konvencije, ali nakon konsultovanja sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, i ako je potrebno, sa organizacijama proizvođača.

V Dio

POLJE PRIMJENE

Član 17.

1. Odredbe ove konvencije primjenjuju se na sve grane privredne djelatnosti, osim ako država članica koja ratifikuje ovu konvenciju ne ograniči njihovu primjenu izjavom koju prilaže uz svoju ratifikaciju.

2. U slučajevima kad je data izjava kojom se ograničava primjena:

a) odredbe konvencije treba da se primjenjuju na preduzeća ili grane privredne djelatnosti u kojima se, po mišljenju nadležnih organa, koje su donijeli nakon konsultovanja sa službama inspekcije rada i sa najreprezentativnijim zainteresovanim organizacijama poslodavaca i radnika, mašine obimno koriste; inicijativu za takva savjetovanja može pokrenuti bilo koja pomenuta organizacije;

b) u svojim izvještajima koje podnosi na osnovu člana 22. Ustava MOR-a, država članica treba navesti svaki napredak koji je učinjen u cilju šire primjene odredaba ove konvencije.

3. Svaka država članica koja je dala izjavu saglasnu paragrafu 1. ovog člana može bilo kada, jednom kasnijom izjavom povući tu izjavu u cjelini ili djelimično.

Član 18.

Formalne ratifikacije ove konvencije biće dostavljene generalnom direktoru Međunarodnog ureda rada koji će ih registrovati.

Član 19.

1. Ova konvencija obavezuje samo države članice Međunarodne organizacije rada čiju je ratifikaciju registrovao generalni direktor.

2. Konvencija stupa na snagu dvanaest mjeseci nakon što generalni direktor registruje ratifikacije dvije države članice.

3. Nakon toga, ova konvencija stupa na snagu, za svaku državu članicu, dvanaest mjeseci od dana registracije njene ratifikacije.

Član 20.

1. Svaka država članica koja ratifikuje ovu konvenciju može, po isteku desetogodišnjeg perioda od njenog prvobitnog stupanja na snagu otkazati konvenciju u cjelosti ili jedan ili više njenih dijelova, aktom koji se dostavlja generalnom direktoru Međunarodnog ureda rada koji ga registruje. Otkaz stupa na snagu po isteku godinu dana od registracije akta o otkazivanju.

2. Za državu članicu koja je ratifikovala ovu konvenciju kao i za onu koja nije i koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda pomenutog u prethodnom stavu ne koristi pravo otkaza predviđeno ovim članom, ova konvencija je obavezna za sljedeći desetogodišnji period, a poslije toga moći će da otkáže konvenciju u cjelosti ili jedan ili više njenih dijelova po isteku svakog desetogodišnjeg perioda, pod uslovima predviđenim u ovom članu.

Član 21.

1. Generalni direktor Međunarodnog ureda rada obavještava sve članice Međunarodne organizacije rada o registrovanju svih ratifikacija i otkaza koje mu dostavljaju članice Organizacije.

2. Obavještavajući članice Organizacije o registrovanju druge ratifikacije koja mu se dostavlja, generalni direktor će skrenuti pažnju članicama Organizacije na datum stupanja ove konvencije na snagu.

Član 22.

Generalni direktor Međunarodnog ureda rada saopštava generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, u cilju registrovanja u skladu sa članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija, sve podatke o svim ratifikacijama, izjavama i otkazima koje je registrovao u skladu sa prethodnim članovima.

Član 23.

Kad god to smatra nužnim, Administrativni savjet Međunarodnog ureda rada podnosi Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove konvencije i razmatra da li je potrebno na dnevni red konferencije staviti pitanja njene potpune ili djelimične revizije.

Član 24.

1. U slučaju da Konferencija usvoji novu konvenciju kojom se ova konvencija potpuno ili djelimično revidira i ako novom konvencijom nije drukčije predviđeno:

a) ratifikacija od strane jedne države članice nove konvencije kojom se vrši revizija, samim tim, bez obzira na odredbe člana 20. povlači trenutni otkaz ove konvencije, pod uslovom da je nova konvencija kojom se vrši revizija stupila na snagu;

b) onog dana kada nova konvencija kojom se vrši revizija stupa na snagu, ova konvencija prestaje da bude otvorena državama članicama za ratifikaciju.

2. Ova konvencija će u svakom slučaju ostati na snazi u svom sadašnjem obliku i sadržaju za one države članice koje su je ratifikovale, a nisu ratifikovale konvenciju kojom se vrši revizija.

Član 25.

Tekstovi ove konvencije na francuskom i engleskom jeziku su jednako punovažni.

Primjedba:

Ustav: Član 22. Ustava Međunarodne organizacije rada